

The beautiful fish

Langue: Mégrélien

ID: ming1252_03_beautifulfish

Locuteur: Inconnu

Chercheur: Jesse Wichers Schreur

Sources: Danelia and Tsanova 1991, p. 264, Kipshidze 1914, p. 11

- (1) სქვამი ჩხომი

skvam-i čxom-i
beautiful-AGR fish-NOM

‘The beautiful fish’

- (2) რდღ ართი რცინ კონ.

r-d-ə art-i rčin k’oč-i
be-EXT-S3SG one-AGR old man-NOM

‘There was an old man.’

- (3) თის უნდღ ართი სქუა მეჩხომე.

ti-s ŷun-d-ə art-i skua mečxome
DIST-DAT have(ANIM)-EXT-S3SG one-AGR child fisherman

‘He had one son, a fisherman.’

- (4) ართიშას მეჩხომეჟ მიდართ ჩხომიშ ოჭოფუშა; გილართ ბრელი, მარა ჩხონქ ვააჭოფ.

artišax mečxome-k mida-rt-ə čxom-iš o-č’op-u-ša gila-rt-ə brel-i mara
once fisherman-ERG PV-go-S3SG fish-GEN SUP-catch-SUP-ALL PV-go-S3SG many-AGR but
čxom-k va-o-č’op-ə
fish-ERG NEG-VM-catch-S3SG

‘One time the fisherman went to catch fish; he went for a long time, but he couldn’t catch a fish.’

- (5) ბოლოს ოჭოფ ართი ჭიჭე, მარა ძალამი სქვამი ჩხომ.

bolo-s o-č’op-ə art-i č’ič’e mara žalam-i skvam-i čxom-i
end-DAT VM-catch-S3SG one-AGR little but very-AGR beautiful-AGR fish-NOM

‘Finally he caught a little, but very beautiful fish.’

- (6) მეჩხომეს შეეცოდ ე ჩხონქ დო ქიდნახუნუ წყარს კონ.

mečxome-s še-e-cod-ə e čxom-k do ko-dino-o-xun-u c’q’ar-s k’oni
fisherman-DAT PV-VM-like-S3SG PROX fish-ERG and AFF-PV-VM-give-S3SG water-DAT back

‘The fisherman liked this fish and he put it back in the water.’

- (7) ცუდმა ქუმორთუნი მუმაქ კითხუ: ჩხომი ვაგიჭოფუნიავო?

Გude-ša ko-mo-rt-u=ni muma-k k'itx-u čxom-i
house-ALL AFF-PV-go-S3SG=SUBORD father-ERG ask-S3SG fish-NOM
va-ge-i-č'op-un-i=av=o
NEG-PV-VM-catch-TM-S1/2=QUOT=Q

'When he went home, his father asked: didn't you catch a fish?'

- (8) სქუაქ უნუ: ართ ჩხომი ოპჭოფი, მარა ძალამი სქვამი რდუ, შემეცოდ დო კონი გუბევა.

skua-k u-c'-u art-i čxom-i o-p'-č'op-i mara zalam-i skvam-i
child-ERG VM-tell-S3SG one-AGR fish-NOM VM-S1-catch-S1/2 but very-AGR beautiful-AGR
r-d-u še-m-e-cod-a do k'oni go-u-t'-e=va
be-EXT-S3SG PV-O1-VM-like-S3SG and again PV-VM-let-go-TM=QUOT

'The son said: I caught one fish, but it was very beautiful, I liked it an I let it go again.'

- (9) მუმაქ გოლახუ სქუა დო გეგნაგოთ ცუდეშე დო უნუ: მუშენი მიცოთი ღორონთიში წყოლოფუავა?

muma-k go-lax-u skua do ge-gino-o-Გot-a Გude-še do u-c'-u mušeni
father-ERG PV-hit-S3SG child and STAT-PV-VM-throw-S3SG house-ABL and VM-tell-S3SG why
me-i-Გot-i Გoront-iši č'q'olop-ua=va
PV-VM-throw-S1/2 god-GEN give-VN=QUOT

'The father hit is son and threw him out of the house and said: Why do you throw away God's gift?'

- (10) მეჩხომექ მიდართ.

mečxome-k mida-rt-a
fisherman-ERG PV-go-S3SG

'The fisherman left.'

- (11) შარას ქაუხვად ხარაზიქ დო იდეს, მიდართეს წორო.

šara-s ka-u-xvad-a xaraz-ik do i-d-es mida-rt-es čor-o
way-DAT AFF-VM-meet-S3SG shoe_maker-ERG and VM-go-S3PL PV-go-S3PL straight-ADV

'On the way, a shoe-maker met him and they walked, they went straight.'

- (12) ენეფს ქაუხვად მენამალექ.

en-ep-s ka-u-xvad-a mec'amale-k
PROX-PL-DAT AFF-VM-meet-S3SG doctor-ERG

'A doctor met them.'

- (13) მენხომეჲ, ხარაზიქ დო მენამალეჲ დეემოჲგირეს ართიანს, დო პიჲი ქიმენეს ართი-მაჲირას, მუთი იშუანი მუშმუში ხელუათგნი, ართ-მაჲირანკკმა შქაშა გირთანი.

mečxome-k xaraz-ik do mec'amale-k da-i-možgir-es artian-s do
 fisherman-ERG shoe_maker-ERG and doctor-ERG PV-VM-make_RELATED-S3PL RECP-DAT and
p'iž-i ko-me-č-es art-ima-žir-a-s mu-ti i-šu-a-n=ni
 face-NOM AFF-PV-give-S3PL one-AGR-ORD-two-ORD-DAT what-REL VM-fetch-OPT-S3PL=SUBORD
mu-šmu-ši xelua-t=əni artma-žir-a=c'k'əma ška-ša
 3SG-GEN-3SG-GEN profession-INS=SUBORD one-ORD-two-ORD=with middle-ALL
go-i-rt-a-n=ni
 PV-VM-go-OPT-S3PL=SUBORD

'The fisherman, the shoe-maker and the doctor became friends and promised each other that they would share everything with each other, that they would earn with their profession.'

- (14) ათე დროს, ართ მაფას ეუნდუ ოსურისქუა ლეხი.

a-te dro-s art-i mapa-s žun-d-u osur-iskua lex-i
 PROX-PROX time-DAT one-AGR king-DAT have(ANIM)-EXT-S3SG woman-NOM-child ill-GR

'Meanwhile, one king had a sick daughter.'

- (15) მაფაჲ ბრელი ეცადუ, მარა სქუაშა მუთაჲ მაახუარინ.

mapa-k brel-i e-cad-u mara skua-ša muta-k mo-a-xvar-in
 king-ERG many-AGR VM-wait-S3SG but child-ALL nothing-ERG PV-VM-help-TM

'The king waited for a long time, but nothing would help his child.'

- (16) უკულინეჲ მაფაჲ გამაცხად: მით დაასქილიდუანს ჩქიმი ოსურსქუასგნი, თის ჩქიმი ოსურსქუას ჩილო ქეკუხუნუანქ.

uk'ulineše mapa-k ga-mo-a-cxad-ə mi-t da-o-skilid-uan-s
 afterwards king-ERG STAT-PV-VM-explain-S3SG who-REL PV-VM-take_care-TM-S3SG
čkim-i osur-iskua-s=əni ti-s čkim-i osur-iskua-s
 1SG.POSS-AGR woman-NOM-child-DAT=SUBORD DIST-DAT 1SG.POSS-AGR woman-NOM-child-DAT
čil-o ko-ek'o-v-u-xun-uan-k
 wife-ADV AFF-PV-S1-VM-give-TM-S1/2SG

'Then the king announced: Whoever takes care of my daughter, to him I will give my daughter as wife.'

- (17) მენამალეჲ მიდართ მაფაშ სქუაშ ონამალუშა.

mec'amale-k mida-rt-ə mapa-š skua-š o-c'amal-u-ša
 doctor-ERG PV-go-S3SG king-GEN child-GEN SUP-heal-SUP-ALL

'The doctor went to heal the king's daughter.'

- (18) მუჟანსით ქუმორთ მაფაშანი, მენამალექ გოლასირუ ლეკური, ლეხის დუს ქიგიოდირგთუ, ხეს ლეკურ უკინებუდუნი დო თეში თქუ: გვერშაპი მა გიბოჯუნქ ლეხის დეთხუე, ვარა დუს მერკვათუნქ.

mužansit ko-mo-rt-u mapa-ša=ni mec'amale-k go-la-sir-u lek'ur-i lex-is
 when AFF-PV-go-S3SG king-ALL=SUBORD doctor-ERG PV-PV-kill-S3SG blade-NOM ill-DAT
du-s ko-ge-o-dirt-u xe-s lek'ur-i u-k'in-eb-ud-u=ni do
 head-DAT AFF-PV-VM-turn-S3SG hand-DAT blade-NOM VM-bring-AUG-EXT-S3SG=SUBORD and
teši tk-u gveršap'i ma g-i-zož-un-k lex-is da-i-txu-e
 that_way say-S3SG dragon-NOM 1SG O2-VM-command-TM-S1/2SG ill-DAT PV-VM-fall-OPT
vara du-s me-r-k'vat-un-k
 otherwise head-DAT PV-O2-cut-TM-S1/2SG

'When he had gone to the king, the doctor [...] a blade, put it to the sick one's head, brought the blade to his hand and said: "Serpent, I command you to go off of the ill one, if not, I will cut your head off."'

- (19) გვერშაპიქ ეშელუ ლეხიმ ქვარაშე დო გიმილუ გალუ.

gveršap'ik eša-i-l-u lex-iš kvara-še do gime-i-l-u gale
 dragon-ERG PV-VM-go-S3SG ill-GEN stomach-ABL and PV-VM-go-S3SG outside

'The serpent went away from the ill one's stomach and went outside.'

- (20) მაფაშ ოსურსქუაქ დოსქიდ დო მაფაქ ქიმენ თინა მენამალეს ჩილო.

mapa-š osur-iskua-k do-skid-a do mapa-k ko-me-č-a tina
 king-GEN woman-NOM-child-ERG PV-recover-S3SG and king-ERG AFF-PV-give-S3SG DIST
mec'amale-s čil-o
 doctor-DAT wife-ADV

'The king's daughter recovered and the king gave her as wife to the doctor.'

- (21) მენამალექ მოლეცონ ჩილ დო დიშაყარეს სუმიხოლო თაბუნენქ.

mec'amale-k mo-la-e-žon-a čil-i do da-iša-q'ar-es sum-i-xolo
 doctor-ERG PV-PV-VM-have(ANIM)-S3SG wife-NOM and PV-PV-gather-S3PL three-AGR-INCL
tabun-en-k
 comrade-PL-ERG

'The doctor took his wife and All three friends gathered.'

- (22) გირთეს, მუთ ნაშიბ ულუდესგნი.

ge-i-rt-es mu-ti našib-i u-ğ-ud-es=əni
 PV-VM-go-S3PL 3SG-REL earnings-AGR VM-have(INANIM)-EXT-S3PL=SUBORD

'Whoever had earnings, left.'

- (23) მენამალექ მუში ცილი დო მუქით ქოხვადუნი ირიფელი მენხომეს ქიმენ დო უნუ: ჩხოში, ნამუთი შიიცოდე დო გუუტენი, მა ვორდი.

mec'amale-k mu-ši čil-i do mu-ki-t ko-xvad-u=ni
 doctor-ERG 3SG-GEN wife-NOM and what-s1/2SG-REL AFF-belong_to-S3SG=SUBORD
iripel-i mečxome-s ko-me-č-ə do u-c'-u čxom-i namu-ti
 everything-AGR fisherman-DAT AFF-PV-give-S3SG and VM-tell-S3SG fish-NOM which-REL
še-i-cod-e do go-v-u-t'-e=ni ma v-or-d-i
 PV-VM-like-OPT and PV-s1-VM-let_go-TM=SUBORD 1SG s1-be-EXT-s1/2

'The doctor gave his wife and everything that belonged to him to the fisherman and said: "The fish, which you liked and let go, was me?'

- (24) მუქ ათენა ქოთქუ დო უძირაფუო გორთ

mu-k a-tena ko-tk-u do uzirapu-o go-rt-ə
 3SG-ERG VM-PROX AFF-say-S3SG and invisible-ADV PV-go-S3SG

'He said this and became invisible.'

Abbreviations

1 first person	O object
2 second person	OPT optative
3 third person	ORD ordinal
ABL ablative	PL plural
ADV adverbial	POSS possessive
AFF affirmative	PROX proximal
AGR agreement	PV preverb
ALL allative	Q question particle
ANIM animate	QUOT quotative
AUG augment	RECP reciprocal
DAT dative	REL relative
DIST distal	s subject
ERG ergative	SG singular
EXT stem extension	STAT stative
GEN genitive	SUBORD subordination
INANIM inanimate	SUP supine
INS instrumental	TM thematic marker
NEG negative	VM valency marker
NOM nominative	VN verbal noun

References

Danelia, K. and A. Tsanava, [დანელია, ცანავა] (1991). *megruli t'ekst'ebi, II: zğap'rebi da mcire žanrebi* [Megrelian texts, II: Fairy tales and minor genres]. Tbilisi.

Kipshidze, I., [Кипшидзе] (1914). *Grammatika mingrel'skago jazyka* [*Grammar of the Megrelian language*]. Saint Petersburg.

Tsagareli, A., [Цагарели] (1880). *Mingrel'skie etjudy. Mingrel'skie teksty s perevodom i ob'jasnenijami* [*Megrelian studies. Megrelian texts with translation and explanations*]. Saint Petersburg.

LaTeX generated from FLEx using <https://apps.ionov.me/igt-convert/> (Max Ionov and Jesse Wichers Schreur)